

Ю. В. Муравйов

Національний лісотехнічний університет України, м. Львів, Україна

РЕСУРСИ МИСЛИВСЬКИХ ТВАРИН ЯК ПЕРЕДУМОВА СТАНОВЛЕННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ МИСЛИВСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

На сьогодні якісний та кількісний склад мисливських ресурсів Львівської області характеризується незадовільною динамікою. Попри незначне збільшення чисельності, якісний склад та показник щільності поголів'я бажає кращого та демонструє тенденцію до зменшення. Основною причиною такої ситуації є зростання кількості мисливських угідь та мисливців без достатніх капіталовкладень у розвиток мисливської галузі. На основі актуальних статистичних даних проаналізовано динаміку чисельності ратичних та хутрових мисливських тварин Львівської області за період 2015-2017 рр. Порівняно з 2016 р., у 2017 році загальна кількість мисливських тварин збільшилася на 1,8 %. За аналогічний період кількість ратичних зросла на 0,6 %, а хутрових – на 2,5 %. Досліджено зміни кількісного та якісного складу мисливських ресурсів. Виявлено види, які демонструють щорічну тенденцію до зменшення їх кількості. Зокрема, чисельність оленя плямистого за три роки (2015-2017 рр.) зменшилася на 27,1 %. Розраховано щільність ратичних та хутрових видів упродовж аналізованого періоду. Встановлено, що щільність мисливських тварин знижується. Проаналізовано обсяги добування мисливських тварин Львівської області за аналізований період. Кількість добутих тварин зменшилася на 3 % у 2017 р. порівняно з 2016 р. Рекомендовано посилити боротьбу із браконьерством та вжити додаткових біотехнічних заходів. Запропоновано зменшити кількість колективних полювань, а натомість поступово переходити до індивідуальних.

Ключові слова: мисливські ресурси; щільність мисливських тварин; індивідуальне полювання; дичерозведення.

Вступ. Ресурси природи щороку дедалі більше піддаються негативному антропогенному впливу. Не оминув цей вплив і мисливського господарства України. Створена у 2015 р. резолюція "Закордонний досвід та розвиток мисливського господарства в Україні" містить, на нашу думку, найбільш влучне та комплексне визначення терміна "мисливське господарство" та основні його завдання. У резолюції мисливське господарство розглядають як напрям екологічної діяльності, який здійснюється у природних умовах і спрямований на збереження середовища існування, біотичного різноманіття та генетичного фонду диких тварин, регулювання їх чисельності, охорону, розведення, збалансоване використання для відтворення та формування оптимальних популяцій мисливських тварин, надання послуг мисливцям та примноження мисливських традицій (Rezoliutsiia, 2015; Muraviov, & Khoietskyi, 2011).

Тобто, можемо стверджувати, що головним об'єктом та водночас ресурсом мисливського господарства є мисливська фауна, раціональне поводження з якою, на жаль, є знеціненим у нашій державі. Через високий рівень браконьерства, корумпованість галузі, недосконалість нормативно-правової бази, мізерні протекційні заходи та відсутність елементарної культури полювання, поголів'я більшості видів мисливських тварин та темпи їх відтворення, порівняно з країнами Європи, є невеликими. Як наслідок, мисливство в Україні стало непри-

бутковим, а утворена на мисливських угіддях приватна форма господарювання є далекою від раціонального поводження з дикими тваринами та породжує конфлікти між сільськими мешканцями та користувачами угідь (Myronenko et al., 2015; Frolov, 2009).

Окрім перелічених вище, негативний вплив на популяції мисливських тварин чинять такі чинники, як висока чисельність хижаків, відсутність програм дичерозведення, неналежний рівень біотехнічних заходів та знищення червонокнижних видів, які є одночасно об'єктами полювання та охорони. Мисливські ресурси потребують регулярного обліку кількісного їх складу, дослідження якісного стану диких тварин та умов їх існування, а також пошуку дієвих рішень для усунення проблем мисливського господарства.

Мета дослідження – статистичний аналіз динаміки змін чисельності ресурсів мисливських тварин та обсягів добування Львівської обл.

Об'єкт дослідження – чисельність мисливських тварин Львівської обл. та обсяги їх добування.

Методи дослідження – порівняльний аналіз та математична статистика.

Результати дослідження та обговорення. Зміни чисельності мисливських тварин та обсяги їх добування досліджували за період 2015-2017 рр. на основі статистичних даних Екологічного паспорту Львівської обл. Згідно зі статистичними даними за аналізований період

Інформація про авторів:

Муравйов Юрій Володимирович, канд. екон. наук, доцент, кафедра менеджменту організацій і адміністрування.

Email: muravjov@i.ua

Цитування за ДСТУ: Муравйов Ю. В. Ресурси мисливських тварин як передумова становлення еколого-економічного розвитку мисливського господарства. Науковий вісник НЛТУ України. 2019, т. 29, № 4. С. 86–88.

Citation APA: Muraviov, Yu. V. (2019). Game animals resources as a prerequisite for the establishment of ecological and economic development of hunting economy. *Scientific Bulletin of UNFU*, 29(4), 86–88. <https://doi.org/10.15421/40290418>

до мисливських ресурсів належить 7 ратичних (зубр, лань, лось, олень плямистий, олень благородний, козуля європейська, кабан) та 2 хутрових (вовк, заєць-русак) видів. Чисельність основних видів мисливських тварин наведено у табл. 1 (Pasport, 2018).

Табл. 1. Чисельність основних видів мисливських тварин Львівської області у 2015-2017 рр. (Pasport, 2018)

Вид	2015 р.	2016 р.	2017 р.
Зубр	56	65	75
Лань	93	122	98
Лось	71	69	73
Олень благородний	1718	1769	1803
Олень плямистий	59	48	43
Козуля європейська	14850	15277	15500
Кабан	4660	4818	4700
Заєць-русак	45710	45962	47089
Вовк	161	169	179
Всього ратичних	21507	22168	22292
Всього хутрових	45871	46131	47268
Всього мисливських тварин	67378	68299	69560
Площа мисливських угідь	1млн 586 тис. га	1 млн 628 тис. га	1 млн 771 тис. га

Згідно з даними табл. 1, впродовж аналізованого періоду (2015-2017 рр.) можемо спостерігати тенденцію до щорічного збільшення загальної кількості мисливських тварин: за 2017 р. ця кількість збільшилася на 1,8 % порівняно з 2016 р., а порівняно з 2015 р. – на 3,2 %. Загальна кількість ратичних, серед яких найчисельнішим видом є козуля європейська, у 2017 р. зросла на 0,6 % а хутрових – на 2,5 %.

Тож можемо стверджувати, що збільшення загальної чисельності мисливських тварин у 2017 р. здебільшого зумовлена приростом хутрових видів. Незважаючи на те, що загальна кількість мисливських тварин Львівської обл. за аналізований період (2015-2017 рр.) зростала, кількість окремих видів навпаки – зменшувалася. Передусім це стосується оленя плямистого, чисельність якого за три роки знизилася на 27,1 %.

Чисельність таких видів, як лань, кабан та лось змінювалася з року в рік: у перших двох випадках вона зросла у 2016 р. (на 31,2 та на 3,4 %), проте знизилася у 2017 р. і тільки на 5,4 та 0,9 % відповідно була більшою за початкові показники 2015 р., а в останньому випадку, навпаки, чисельність лося зменшилася від 71 особини до 69 особин (2016 р.), проте у 2017 р. зросла до 73 особин, що тільки на 2,8 % більше порівняно з 2015 р.

Кількість всіх інших мисливських тварин щороку зростає. Упродовж 2017 р., порівняно з 2016 р., чисельність зубра збільшилася на 15,4 %, оленя благородного – майже на 2 %, козулі європейської – на 1,5 %, а зайця-русака – на 2,5 %. Проте збільшується щорічно і чисельність вовка (майже на 6 % за 2017 р.), що є однією з причин зменшення кількості ратичних тварин, зокрема оленя плямистого.

Ще одним інформативним показником стану ведення мисливського господарства є щільність поголів'я мисливських тварин на 1000 га мисливських угідь (рисунок).

Згідно з рисунком можемо відзначити, що впродовж аналізованого періоду щільність як ратичних, так і хутрових видів має тенденцію до зменшення. Причиною цього є надмірне збільшення кількості мисливських угідь Львівської обл. та, відповідно, їх загальної площі, тоді як загальна чисельність мисливської фауни зростає не так швидко.

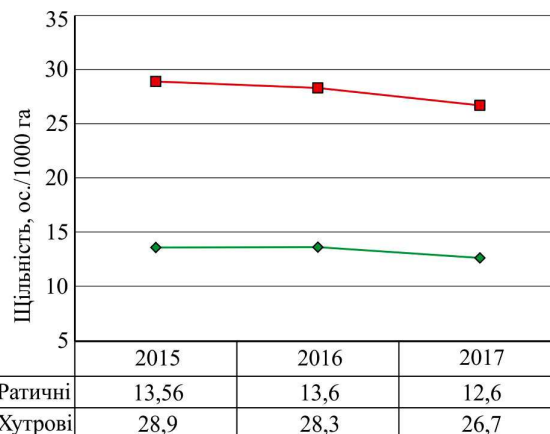

Рисунок. Динаміка щільності мисливських тварин Львівської області у 2015-2017 рр.

Коливання чисельності та щільності популяцій спричиняють абіотичні, біотичні та антропогенні чинники. Серед абіотичних найбільший вплив на популяції чинять кліматичні умови та доступність кормових ресурсів, серед біотичних – конкуренція, рівень хижацтва та характеристики кормової бази, а серед антропогенних – обсяги полювання, рівень браконьєрства та лісогосподарська діяльність на територіях мисливських угідь (Muraviov, & Khoietskiy, 2011; Frolov, 2009; Khoietskiy, & Kazamyr, 2014). Обсяги добування мисливських тварин за аналізований період наведено у табл. 2 (Pasport, 2018).

Табл. 2. Добування основних видів мисливських тварин (особин) (Pasport, 2018)

Вид	2015 р.	2016 р.	2017 р.
Олень благородний	19	26	32
Кабан	594	622	583
Козуля	719	766	770
Лань	1	0	0
Куниця	86	90	64
Бобер	40	30	42
Ондатра	13	2	0
Всього	1472	1536	1491

На основі даних табл. 2 бачимо, що у 2017 р. кількість всіх добутих тварин зменшилася на 3 %, хоча загальна чисельність тварин за цей самий період зросла на 1,8 %, і це є позитивним явищем. Частка добування є незначною і становить 2,1 % від загальної чисельності мисливських тварин.

Висновки. За звітний 2017 р. аналізованого періоду приріст загальної чисельності мисливських тварин (ратичних і хутрових видів) становив 1,8 %. Чисельність ратичних зросла на 0,6 %, а хутрових – на 2,5 %. Проте динаміка щільності мисливських тварин має тенденцію до зменшення: у 2015 р. цей показник становив 13,56 для ратичних та 28,9 для хутрових, а у 2017 р. знизився до 12,6 і 26,7 відповідно. Таку ситуацію спричинило надмірне збільшення загальної площі мисливських угідь Львівської обл., браконьєрство, відсутність належних біотехнічних заходів, а також незадовільний стан кормової бази.

Негативним явищем є щорічне зменшення кількості поголів'я оленя плямистого. У 2017 р. чисельність виду стала меншою на 27,1 % порівняно з показником за 2015 р. Чисельність інших видів мисливських звірів демонструє позитивну динаміку: впродовж 2017 р., порівняно з 2016 р., чисельність зубра збільшилася на 15,4 %, оленя благородного – майже на 2 %, козулі європейської – на 1,5 %, а зайця-русака – на 2,5 %.

За 2017 р. частка добутих тварин зменшилася на 3 % порівняно з 2016 р. Цей показник є незначним та становить тільки 2,1 % від загальної кількості мисливських тварин. Збільшення чисельності та щільності мисливських тварин потребує передусім значних коштів у їх охорону та відтворення, проведення біотехнічних заходів, встановлення біотехнічних споруд, заготівлі кормів на зимовий період та створення спеціальних кормових полів.

Потребують удосконалення заходи боротьби з браконьерством та зменшення кількості полювань на ратичні види, що здійснюються колективним способом. Пропонуємо забезпечити поступовий перехід до такого виду полювання, як індивідуальне, а також обмежувати відстріл маточного поголів'я.

Еколого-економічні підходи до розвитку мисливського господарства є запорукою кількісного та якісного складу ресурсів мисливських тварин.

Перелік використаних джерел

- Frolov, D. O. (2009). *Shtuchne dycherozvedennia yak perspektyvnyi shliakh nasychennia uhid dychnoiu*. Retrieved from: http://www.huntingukraine.com/index.php?option=com_content&view=article&id=2172:shtuchnedycherozvedennya&catid=203:myslyvskegospodarstvo&Itemid=131. [In Ukrainian].
- Khoietskyi, P. B., & Kazamyr, M. M. (2014). *Poshyrennia kozuli yevropeiskoi (Carpeolus Carpeolus L.) v uhiddiakh Lvivskoi oblasti. Scientific Bulletin of UNFU, 14*, 46-49. [In Ukrainian].
- Muraviov, Yu. V., & Khoietskyi, P. B. (2011). *Analiz vedennia myslyvskego hospodarstva ta shliakhy pidvyshchennia yoho efektyvnosti. Scientific Bulletin of UNFU, 21*, 23-29. [In Ukrainian].
- Myronenko, M. O., Sheremet, I. M., Protsiv, O. R., et al. (2015). *Proekt modeli reformuvannia i rozvytku myslyvskego hospodarstva Ukrainy. Enpi East Fleg*. Retrieved from: <http://www.fleg.org.ua/docs/1274>. [In Ukrainian].
- Pasport. (2018). *Ekolohichniy pasport Lvivskoi oblasti*. Retrieved from: <https://menr.gov.ua/news/32629.html>. [In Ukrainian].
- Rezoliutsiia. (2015). *Rezoliutsiia uchasnykiv kruhloho stolu "Zakordonnyi dosvid ta rozvytok myslyvskego hospodarstva v Ukraini"*. Retrieved from: <https://lvivlis.gov.ua/news?id=1641>. [In Ukrainian].

Yu. V. Muraviov

Ukrainian National Forestry University, Lviv, Ukraine

GAME ANIMALS RESOURCES AS A PREREQUISITE FOR THE ESTABLISHMENT OF ECOLOGICAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT OF HUNTING ECONOMY

Natural resources are increasingly exposed to negative human anthropogenic impacts every year. Today, the qualitative and quantitative composition of hunting resources of Lviv Region is characterized by poor dynamics. Despite a small increase in the number, the quality composition and the density of the stock population are better and show a tendency to decrease. The main reason for this situation is the increase in the number of hunting grounds and hunters without sufficient capital investment in the development of the hunting industry. On the basis of the actual statistical data, the dynamics of the number of ratites and fur game animals in Lviv Region for the period of 2015-2017 has been analysed. Compared to 2016, the total number of game animals increased by 1.8 % in 2017. For the same period, the number of ratites increased by 0.6 % and fur – by 2.5 %. Changes in quantitative and qualitative composition of hunting resources are investigated. The species that show the annual tendency to reduce their quantity are revealed. In particular, the number of deer spotted in three years (2015-2017) decreased by 27.1 %. The number of other types of game animals shows a positive dynamics: during 2017, compared to 2016, the number of bison increased by 15.4 %, deer noble – almost 2 %, European goats – by 1.5 %, and European hare – by 2.5 %. The density of rational and furry species for the analysed period has been calculated. It was revealed that the density of game animals during the analysed period is reduced. The volumes of extraction of game animals of Lviv Region for the analysed period have been studied. The number of harvested animals decreased by 3 % in 2017 compared to 2016. The increase in the number and density of game animals requires, above all, significant funds for their protection and reproduction, biotechnical measures, the establishment of biotechnical structures, harvesting of forages for the winter period, and the creation of special fodder fields. Thus, it is proposed to combat poaching and reduce the number of hunts for rational species, carried out in a collective way. It is also recommended to ensure a gradual transition to this kind of hunting, as individual, as well as to limit the shooting of the breeding stock.

Keywords: hunting resources; density of game animals; individual hunting; breeding of wild animals.